

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Sukupolvenvaihdos

Case: Helsingin Yhtiöpalvelu Oy

Hyytiäinen, Matti

2012 Laurea Kerava

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Kerava

Sukupolvenvaihdos
Case: Helsingin Yhtiöpalvelu Oy

Matti Hyytiäinen
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2012

Matti Hyytiäinen

Sukupolvenvaihdos, Case: Helsingin Yhtiöpalvelu Oy

Vuosi 2012

Sivumäärä 31

Suurten ikäluokkien siirtyessä pois työelämästä on Suomessa useassa yrityksessä edessä sukupolvenvaihdos. Yksi tällainen yritys on perheyrittäjä Helsingin Yhtiöpalvelu Oy.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia ja selvittää miten sukupolvenvaihdos olisi järkevintä suorittaa Helsingin Yhtiöpalvelussa. Tutkimuksen pääteemana olivat verotukselliset ja omaisuuden siirtymiseen liittyvät asiat. Tutkimuksen rajaukset olivat melko tiukat ja ulkopuolelle jäi paljon sukupolvenvaihdoksessa tärkeää asiaa.

Tutkimuksen teoriaosuudessa käytiin läpi erilaisia tapoja toteuttaa sukupolvenvaihdos. Omaisuuden erilaiset siirtymistavat olivat teoriaosuuden keskipisteessä. Toteutustapoihin sovellettavat lait ja säädökset, etenkin veroseuraamusten kannalta käytiin läpi riittävällä tarkkuudella. yrityksen arvonmääritys ja sukupolvenvaihdoshuojennukset muodostivat tärkeän kokonaisuuden. Teoriaosuudessa tarkasteltiin lisäksi yritysjärjestelyjä ja taserakenteen muutoksia ennen varojen siirtymistä.

Tutkimusosassa laskettiin veroseuraamukset Yhtiöpalvelun tulevaisuuden taserakenteen perusteella ja tehtiin johtopäätökset laskelmista. Tutkimuksen yhteydessä havaittiin, että sukupolvenvaihdoshuojennukset vaikuttavat dramaattisesti veroseuraamuksiin, poistamalla maksunpantavan veron lähes kokonaan.

Tutkimuksen lopuksi tultiin johtopäätökseen, jossa lahja huojennettuna nähtiin parhaaksi kokonaisratkaisuksi suorittaa sukupolvenvaihdos Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:ssä.

Matti Hyytiäinen

Generational Change, Case: Helsinki Yhtiopalvelu Ltd

Year	2012	Pages	31
------	------	-------	----

The baby boom generation is stepping aside from the labor market in Finland and enterprises are facing a change of generations. The family owned company Helsinki Yhtiopalvelu Ltd is one of such companies.

The purpose of this study was to investigate and learn how the transition should be carried out at Helsingin Yhtiopalvelu Ltd. The main theme of the study was the transfer of assets and fiscal related issues. The scope of the study was strictly defined and a high amount of useful information in the generational change was excluded.

In the theoretical section of the study, various different methods of executing the generational change were examined. The methods of transferring assets were at the center of the study. Different laws and regulations guiding and regulating the transferring of assets, especially in relation to taxation were examined with an adequate accuracy.

Valuation of a company and tax reliefs on generational transition formed an important framework. The theory section also included examination of corporate restructurings and changes in the balance sheet prior to the transition.

In the research section the tax consequences based on Yhtiopalvelu's future balance sheet were calculated and concluded. During the study, it was observed that tax reliefs applied during the generational transition had a dramatic effect on the taxes to be paid, taxes were all but eliminated.

At the end of the study, it was concluded that a gift with tax reliefs were seen as the best solution to carry out the generational transition at Helsinki Yhtiopalvelu Ltd.

Key words: Generational change, tax relief, valuation

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tutkimuksen tavoite ja menetelmät	7
	2.1 Opinnäytetyön tavoite ja aiheen rajaus	7
	2.2 Tutkimusongelmat	8
	2.3 Tutkimusmenetelmä ja rakenne.....	8
3	Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä	9
	3.1 Sukupolvenvaihdon suunnittelu.....	9
	3.2 Osakeyhtiön luovutustavat	10
	3.2.1 Kauppa ja lahjanluonteinen kauppa	10
	3.2.2 Lahja ja perintö	10
4	Luovutustapojen verokohtelu ja huojuennukset	11
	4.1 Osakekaupan verotus	11
	4.2 Lahjanluonteisen kaupan verotus	12
	4.3 Lahjaverotus	12
	4.4 Perintöverotus	14
	4.5 Sukupolvenvaihdoshuojuennukset	15
	4.5.1 Luopujan huojuennukset	15
	4.5.2 Jatkajan huojuennukset	16
5	Arvonmääritys ja yritysjärjestelyt	18
	5.1 Yrityksen arvonmääritys	18
	5.2 Yritysjärjestelyt	19
6	Case Helsingin Yhtiöpalvelu Oy.....	20
	6.1 Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n arvonmääritys.....	21
	6.2 Luovutustavat ja verolaskelmat	21
	6.2.1 Käyvän hinnan laskelmat.....	22
	6.2.2 Lahjanluonteisen kaupan laskelmat	23
	6.2.3 Lahjaverolaskelmat	25
	6.2.4 Perintöverolaskelmat.....	26
7	Yhteenveto laskelmista	27
8	Päätelmät ja pohdinta	28
	Lähteet	30
	Taulukot	31

1 Johdanto

Suomen yrityskentässä on tapahtumassa lähivuosien aikana valtaisa muutos, kun sodan jälkeen syntyneiden suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen alkaa kiihtyä. Sukupolvenvaihdokset yrityksissä ovat näin ollen tulossa hyvin ajankohtaisiksi ympäri Suomea. Yksi pian eläkkeelle siirtyvä henkilö on Heikki Hyytiäinen, joka toimii Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n omistajana sekä toimitusjohtajana.

Helsingin Yhtiöpalvelu Oy on yli 40 vuotta toiminut yritys, jonka päätoimiala on työvoiman vuokraus ja rekrytointipalvelut. Yritys on toimialallaan yksi Suomen ensimmäisiä. Heikki Hyytiäinen on omistanut kyseisen yrityksen vuodesta 1994, oltuaan sitä ennen yrityksen toimitusjohtajana muutaman vuoden ajan. Hyytiäisestä tuli yrittäjä pakkoraossa, kun 90-luvun laman konkurssialto vei hänen silloisen työpaikan ja toiminnaltaan terveen Yhtiöpalvelu Oy:n konkurssiin osana ison konsernin alasajoa. Pian konkurssin jälkeen Yhtiöpalvelu Oy perustettiin uudelleen Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:ksi, joka on nyt toiminut nykyisessä omistuksessa ja ohjauksessa 16 vuotta.

Vuoden 2010 aikana syntyi keskustelua yrityksen tulevaisuudesta isäni jäädessä pian eläkkeelle. Sopivien myyntitarjousten jäädessä tulematta nousi jatkaja yrityksen toiminnalle perheen sisältä yhdeksi vaihtoehdoksi. Veljelläni on oma yritys, joten perhepiiristä minä olin ainoa vaihtoehto yritystoiminnan jatkajaksi. Ajankohta sukupolvenvaihdokselle on otollinen, koska kaupalliset opintoni ovat loppusuoralla ja halu päästä jo työelämään on suuri. Yrittäjänä toimiminen on aina kiinnostanut minua, joskaan en kuvitellut tai toivonut sen tapahtuvan välittömästi opintojeni jälkeen.

2 Tutkimuksen tavoite ja menetelmät

Sukupolvenvaihdos yrityksessä on erittäin laaja projekti, koostuen monesta osa-alueesta. Opinnäytetyössäni on tarkoitus tutkia sukupolvenvaihdoksen yhteydessä tapahtuvia rahan- ja omaisuudensiirtoja, niiden suunnittelua, verokohtelua ja järkevimmän ratkaisun löytämistä Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n, sekä jatkajan että luopujan näkökulmasta.

Tutkimukset voidaan erotella laadulliseksi eli kvalitatiiviseksi tai määrälliseksi eli kvantitatiiviseksi tutkimuksiksi. Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan tarkasteltavaa asiaa syvällisesti, pyrkimyksenä on saada esiin tärkeimmät vaikuttavat tekijät ja kyetä ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman hyvin. Määrällisessä tutkimuksessa kerätään numeerista täsmällistä aineistoa, jonka pohjalta tehdään johtopäätöksiä tutkimuksen kohteena olevasta asiasta.

2.1 Opinnäytetyön tavoite ja aiheen rajaus

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää mahdollisimman kannattava tapa sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseen Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:ssä. Sukupolvenvaihdoksen ajankohdaksi on kaavailtu vuotta 2013, mutta toteutustapaa ei ole vielä päätetty. Yrityksen toimiessa kilpailuilla, säädellyillä ja suhdanneherkillä markkinoilla, ei yrityksen menestystä jatkossa pystytä takaamaan suurella varmuudella, ja siten sukupolvenvaihdoksen toteutuminen ei ole varmaa. Tulevaisuuteen pitää kuitenkin varautua ja kaikki nyt kerätty arvokas tieto tulee olemaan tärkeää jatkossakin.

Sukupolvenvaihdos yrityksessä on suuri kokonaisuus, josta riittäisi aiheita useampaankin opinnäytetyöhön. Tutkimuksen rajaus on tärkeää, mutta hieman hankalaa, koska varsinaisessa sukupolvenvaihdoksessa joudutaan joka tapauksessa ottamaan huomioon ja tarkastelemaan monia tämän tutkimuksen ulkopuolelle jääviä asioita. Tässä tutkimuksessa kuitenkin keskitytään pääasiassa yritysomistuksen siirtymiseen ja sen verotuksellisten asioiden tutkimiseen. Tutkimuskohteena on yrityksen toiminnan saattaminen uudelle yrittäjälle siten, että kustannukset kaikille osapuolille jäisivät mahdollisimman pieniksi. Jatkajalla täytyy olla riittävät mahdollisuudet toimia jatkossa yrityksen omistajana ja johtajana. Yhtä tärkeätä on, että luopuvan yrittäjän yritykseen vuosien varrella, eläkeikää varten kerryttämä omaisuus ei vaaranu luovutuksen yhteydessä.

Opinnäytetyössäni ei pureuduta syvälle esim. yrityksen toiminnan kehittämiseen, henkisen pääoman siirtymiseen tai asiakaskannan säilyttämiseen ym. vastaaviin yrityksen kannalta erittäin tärkeisiin kysymyksiin sukupolvenvaihdoksen yhteydessä, osittain sen takia, että aihe täytyy rajata tiukasti, ja osittain sen takia, että tässä sukupolvenvaihdoksessa rahalliset asiat on nähty sekä luopujan että jatkajan näkökulmasta kaikkein tärkeimmiksi asioiksi. Tutkimuksen

ulkopuolelle on myös rajattu iso osa sellaista sukupolvenvaihdosta koskevaa teoriaa, mikä ei ole oleellista Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n tapauksessa.

2.2 Tutkimusongelmat

Opinnäytetyössä käsitellään useita tutkimusongelmia. Tutkimusongelmat liittyvät tiukasti sukupolvenvaihdokseen ja siihen liittyviin finanssikysymyksiin. Kysymyksiä tarkastellaan kaikista tarpeellisista näkökulmista. Alla on lueteltu tutkimusongelmat:

Minkälainen verokohtelu sukupolvenvaihdoksen osapuolille tulisi eri vaihtoehdoilla?

Mikä on taloudellisesti ja verotuksellisesti järkevin kokonaisratkaisu sekä luopujan että jatkajan kannalta?

Miten sukupolvenvaihdoksia on helpotettu viranomaisten toimesta? Voisiko ja pitäisikö helpotuksia olla vielä enemmän?

Kuinka kertynyt varallisuus kannattaa kotiuttaa yrityksestä luopujalle ennen omistuksen siirtymistä?

2.3 Tutkimusmenetelmä ja rakenne

Tutkimus on toteutettu kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä. Jokainen yritys, niissä tapahtuvat muutokset ja yritysjärjestelyt ovat ainakin osittain yksittäistapauksia, jolloin vain tarkat ja juuri kyseistä yhtiötä koskevat ja rajatut tiedot ovat relevantteja. Laadullisella tutkimusotteella on pyritty tuomaan esiin juuri Helsingin Yhtiöpalvelulle sopivaa tietoa. Opinnäytetyön tuloksia ei täten voi, kuin korkeintaan joiltain osin yleistää sukupolvenvaihdoksiin muissa yrityksissä.

Tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen kuuluvat pääasiassa sukupolvenvaihdosta ja yritysjärjestelyjä koskevat lait sovellettuna Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:hyn, aihetta käsittelevä kirjallisuus ja luopujan, jatkajan ja yrityksen näkökulma prosessin eri vaiheissa.

Teoriaosuudessa käydään läpi lait, säädökset, erilaiset omaisuuden siirtotavat ja yritysjärjestelyt niiltä osin, kuin ne ovat aiheellisia tutkimusta varten. Tutkimusosassa selvitetään laskelmien avulla erilaisten sukupolvenvaihdos-toteutustapojen veroseuraamukset sekä jatkajan, että luopujan näkökulmasta. Laskelmien pohjalta tehdään yhteenveto ja johtopäätökset aiemmin mainittuihin tutkimusongelmiin. Tutkimus on rakenteeltaan kompaktin tehokas, jossa sivumäärää ei ole lisätty itsetarkoituksena.

3 Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä

Sukupolvenvaihdos on monisyinen prosessi. Yrityksen toiminnan jatkuminen omistuksen ja johdon vaihtuessa tuo mittavia haasteita sekä henkisen että rahallisen pääoman kanssa. Siirtymän voi toteuttaa monella tavalla ja verottaja kohtelee eri tapoja eri lailla. Järkevän suunnitelman tekeminen auttaa säästämään rahaa ja välttämään ikäviä yllätyksiä sukupolvenvaihdosprosessin eri vaiheissa.

Sukupolvenvaihdos on erittäin kriittinen vaihe yrityksen toiminnassa, onnistuessaan se voi auttaa yritystä nousemaan uudelle tasolle, mutta epäonnistuessaan yrityksen toimintakyky voi lamautua, johtaen lopulta toiminnan alasajoon. Asian tärkeyden takia useimmat sukupolvenvaihdoksesta kertovat teokset suosittelevat varaamaan prosessille runsaasti aikaa. Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu tulisi aloittaa vähintään 2-3 vuotta ennen ajateltua vaihdosta. (Immonen & Lindgren 2009, 4; Lakari & Engblom 2009, 13.)

3.1 Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu

Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu alkaa yleensä, kun omistajan eläkeikä alkaa lähestyä. Vanhan omistajan siirtyessä eläkkeelle tulee eteen päätös yrityksen kohtalosta. Etsitäänkö yritykselle jatkaja, vai ajetaanko yrityksen toiminta alas. Päätökseen vaikuttaa yrityksen kunto ja toimintakyky tulevaisuudessa, sekä mahdollisen jatkajan tai ostajan löytyminen. Jatkajan löydyttyä, pystytään suunnitelmaa alkamaan toteuttamaan yksityiskohtaisemmin. Yleensä seuraaja aloittaa työnteon yrityksessä jo ennen vaihdosta. Jatkajan on päästävä sisään yrityksen toimintatapoihin, johtamiseen ja päätöksentekoon. Jatkajan kyvykkyys ja motivaatio yritystoiminnan jatkamiseen ja kehittämiseen ovat tärkeitä sukupolvenvaihdoksen onnistuneelle läpiviennille. (Immonen & Lindgren 2009, 2-3.)

Finanssiasiat kuten veroseuraamukset ovat tärkeässä osassa, kun sukupolvenvaihdosta suunnitellaan. Eri toteutustavoilla veroseuraamukset voivat langeta joko luopujalle tai jatkajalle. Osapuolilla saattaa olla erilaiset näkemykset oikean toteutustavan valinnasta ja onkin tärkeää, että molemmilla on realistinen näkemys tilanteesta. Sukupolvenvaihdoksia helpottaakseen on laissa määritelty erilaisia sukupolvenvaihdoshuojennuksia, joiden avulla veroseuraamukset ovat joko hieman tai selkeästi pienemmät, kuin samanarvoisissa omaisuudensiirroissa olisi muissa tapauksissa. Sukupolvenvaihdosta suunnitellessa osapuolien tulee selvittää ja perehtyä näihin huojennuksiin ja millä edellytyksillä niitä on oikeutettu saamaan. (Lakari 2009, 14-15.)

3.2 Osakeyhtiön luovutustavat

Sukupolvenvaihdoksessa omaisuus voidaan siirtää jatkajalle usealla eri tavalla. Yleisimpiä siirtotapoja ovat kauppa, lahja, lahjanluonteinen kauppa, ennakkoperintö ja perintö. Valittavaan tapaan vaikuttavat osapuolien intressit ja elämäntilanne. (Tomperi 2009, 139.)

3.2.1 Kauppa ja lahjanluonteinen kauppa

Kauppa on vastikkeellinen tapahtuma, jossa sopimuksen sisältämien ehtojen nojalla luovutetaan omistusoikeus oikeushenkilöltä toiselle. Osakeyhtiön kaupassa osakkeiden ohella ostajalle siirtyy yrityksen omaisuus, vastuut ja velvoitteet. Erilaisilla yritysjärjestelyillä tai sopimuksilla voidaan rajata mitä todellisuudessa kaupassa siirtyy. Tavanomaisessa yrityskaupassa myyjän edun mukaista on mahdollisimman suuri kauppahinta, mutta sukupolvenvaihdostapauksissa tilanne on monesti toisenlainen veroseuraamusten minimoimisen takia. Kauppahinnan tulee olla vähintään 75 % käyvästä arvosta, tai kauppa katsotaan lahjanluoteiseksi. Käypään arvoon tehdyssä kaupassa mahdolliset veroseuraamukset kohdistuvat myyjälle, pois lukien 1,6 prosentin varainsiirtovero, joka tulee ostajan maksettavaksi. (Lakari & Engblom 2009, 33.)

Lahjanluonteisessa kaupassa maksettu vastike on pienempi kuin kohteen käypä arvo. Lahjanluonteisen kaupan vaatimus täyttyy, kun maksettu vastike jää alle 75 %:iin käyvästä arvosta. Lahjanluonteinen kauppa on vaihtoehto silloin, kun myyjän intresseissä ei ole saada täyttää vastiketta, mutta täysin vastikkeeton luovutus ei kuitenkaan tule kysymykseen. Lahjanluonteisessa kaupassa veroseuraamuksia voi tulla kaupan molemmille osapuolille. (Lakari 2009, 12.)

3.2.2 Lahja ja perintö

Lahja on omaisuuden luovutusta ilman vastiketta. Lahjan tunnusmerkkinä pidetään tavanomaisesti sitä, että omaisuutta siirtyy henkilöiden välillä vastikkeetta ja vapaaehtoisella luovutuksella. Lahjan annosta seuraa, että antajan omaisuus pienenee ja saajan vastaavasti kasvaa. Lahjalla on siten varallisuusarvoa. Lahjan mahdolliset veroseuraamukset kohdistuvat lahjan saajalle. (Immonen & Lindgren 2009, 93.)

Yritysomaisuus voi siirtyä luopujalta jatkajalle perintönä, mikäli näin tapahtuu luopujan ollessa elossa, on kyseessä ennakkoperintö. Ennakkoperintö on osittain tai kokonaan vastikkeeton. Jatkajan maksaessa alihintaisen vastikkeen saamastaan omaisuudesta, katsotaan tämä lahjanluonteiseksi saanniksi. Ennakkoperinnön kohdalla riittävää vastikkeen kokoa ei ole siviilioikeudessa määritelty. Rintaperillisille annettua lahjaa katsotaan pääsääntöisesti ennakkope-

rinnöksi, ellei perittävä ole toisin vaatinut, tarkoituksena on varmistaa muiden rintaperillisten yhtäläiset oikeudet perintöön. Rintaperillisten ulkopuolisille henkilöille annettua lahjaa kohdellaan lähtökohtaisesti päinvastoin. (Lakari & Engblom 2009, 16-17.)

4 Luovutustapojen verokohtelu ja huojennukset

Edeltävässä luvussa käsiteltiin lyhyesti eri luovutustapoja, joita Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n tapauksessa voitaisiin käyttää. Luovutustavoilla on erilaiset veroseuraamukset ja ne kohdentuvat tapauskohtaisesti joko luopujalle, jatkajalle tai molemmille osapuolille. Sukupolvenvaihdoksia tehdessä voidaan tietyin edellytyksin ja tapauskohtaisesti hyödyntää huojennuksia pienentämään tai kokonaan eliminoimaan veroseuraamukset. Siirrettävän omaisuuden koosta riippuen, nämä huojennukset voivat olla merkitykseltään pieniä tai suuria.

4.1 Osakekaupan verotus

Osakeyhtiön osakkeiden kaupassa on kyse arvopapereiden vastikkeellisesta luovutuksesta. Osakkeiden myyjää verotetaan Tuloverolain mukaan pääomatulona 30-32 prosenttia luovutusvoitosta. 32 % verokantaa sovelletaan 50000 euron ylimenevältä osalta. Luovutusvoiton määrä saadaan selville vähentämällä kauppahinnasta osakkeiden hankintameno. (TVL 124 §.)

Hankintamenona voidaan pitää toteutuneita todellisia hankintakustannuksia ja omaisuuden ylläpitämiseen kuluneita menoja tai vaihtoehtoisesti hankintameno-olettamaa. Osakeyhtiössä hankintamenoja ovat alkuperäisiin osakkeisiin sitoutettu pääoma, mahdolliset osakeannein lisätyt osakkeet, erilaiset perusparannusmenot ja mahdolliset maksulliset palvelut osakkeiden osto- ja myyntitapahtumiin liittyen. (Lakari & Engblom 2009, 58.)

Hankintameno-olettamaa voidaan käyttää, jos todelliset hankintamenot eivät ole tiedossa, tai jos se on verotuksellisesti edullisempi vaihtoehto. Hankintameno-olettama on kaavamainen tapa laskea hankintamenoksi tietty prosenttiosuus kaupan kohteena olevan osakeyhtiön myyntihinnasta. Mikäli yritys on ollut omistajan hallussa alle 10 vuoden ajan, on hankintameno-olettamaprosentti 20 %, vastaavasti yli 10 vuoden omistusajalla käytetään prosenttina 40:tä. Hankintameno-olettamaa käytettäessä edellä mainitut prosenttiluvut pitävät jo sisällään kaikki edellisessä kappaleessa mainitut menot, eikä niitä täten voi enää lisätä mainittuihin prosenttilukuihin. (Lakari & Engblom 2009, 58-59; TVL 46 §.)

Ostaja on velvollinen suorittamaan 1,6 prosentin varainsiirtoveron ostamistaan osakkeista varainsiirtoverolain mukaisesti. Vero lasketaan kauppahinnasta. Ostajan täytyy itse toimittaa vero, veron laskelma ja kuitti veron maksamisesta kotikuntansa verotoimistoon kahden kuu-

kauden sisällä kauppakirjan tekemisestä, riippumatta itse kaupan toteutusaikataulusta. (Lakari & Engblom 2009, 58-59; VSVL 20 §.)

4.2 Lahjanluonteisen kaupan verotus

Kauppa katsotaan lahjanluonteiseksi, mikäli vastike on korkeintaan 75 % käyvästä arvosta. Lahjanluonteinen kauppa on nimensä mukaisesti kaupan ja lahjan välimuoto.

Lahjanluonteisessa kaupassa myyjälle tulee samankaltaisesti tuloverolain mukainen veroseuraamus kuin käypään hintaan tehdyssä kaupassa, mikäli myynnistä tulee luovutusvoittoa. Luovutusvoiton laskeminen tehdään kuitenkin lahjanluonteisessa kaupassa eri lailla. Lahjanluonteisessa kaupassa hankintamenoksi ei oteta huomioon todellista hankintamenoa. Hankintameno-olettama kohdennetaan vain kaupan vastikkeelliseen osaan. (Lakari & Engblom 2009, 64-65)

Esimerkki veroseuraamuksesta alihintaisessa kaupassa:

A on maksanut kiinteistöstä 100 000 euroa, jonka käypä arvo on tänään 200 000 euroa, myydessään kiinteistön B:lle 100 000 eurolla, syntyy A:lle luovutusvoittoa 50 000 euroa, koska hän pystyy alennuksen takia vähentämään luovutusvoitosta vain 50 % todellisesta hankintamenoista. Nykyisellä verokäytännöllä myyjä voi joutua maksamaan luovutusvoittoveroa, vaikka olisi myynyt omaisuuttaan tappiolla. (Lakari & Engblom 2009, 64-65)

Lahjanluonteisen kaupan yhteydessä ostajalle kohdistuu lahjaveroseuraamus saadusta alennuksesta. Käyvän arvon kaupassa alennusta voi olla maksimissaan 25 prosenttia ilman, että saatua alennusta verotetaan ostajan lahjana, mikäli myyntihinta on vielä tästä matalampi, tulee ostajan suorittaa lahjaveron alennuksen osasta kokonaisuudessaan. Edellä mainitun johdosta veroseuraamusten välttämiseksi, kauppahinnaksi kannattaa ennemmin määritellä 76 prosenttia 74 prosentin sijaan.

4.3 Lahjaverotus

Kun yritys luovutetaan lahjana, veroseuraamukset kohdistuvat ainoastaan lahjansaajaan, koska luopujalle ei kohdistu luovutusvoittoa. Lahjansaajan eli jatkajan omaisuus puolestaan lisääntyy. Jatkajan saamasta varallisuudesta joudutaan suorittamaan veroa lahjaverolain mukaisesti.

Vuosien 2008 ja 2009 aikana lahjaverotusta Kevennettiin, mutta vuoden 2012 alussa voimaan tuli uusi 16 % veroluokka, koskien yli 200 000 euron arvoisia lahjoja. Hallitus on lisäksi esittä-

mässä vuodelle 2013 uutta 19 % luokkaa, jota peritään miljoonan ylittävältä osuudelta. Vuoden 2008 lainmuutoksen jälkeen verovelvolliset jaetaan kahteen veroluokkaan. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvat lähimmät sukulaiset. Toiseen veroluokkaan kuuluvat muut sukulaiset ja vieraat. Käsittelen tutkimuksessa ykkösluokkaa, sen ollessa relevantti Helsingin Yhtiöpalvelun kohdalla. (Lakari 2009, 11-12; PerVL 19a §.)

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti yli menevästä osasta
4 000-17 000	100	7
17 000-50 000	1 010	10
50 000-200 000	4 310	13
200 000-	23 810	16

Taulukko 1: Perintö- ja lahjaverolain mukainen 1. veroluokan lahjaverotaulukko

Esimerkki

100 000 euron lahja rintaperilliselle aiheuttaisi nykyisellä verotuskäytännöllä 10 810 euron veroseuraamuksen. $4\,310\text{€} + (100\,000 - 50\,000) \times 13\% = 10\,810$ euroa.

Mikäli lahjan arvo jää alle 4000 euron, on lahja verovapaa. 4000 euron verovapaita lahjoja voi saada yhdeltä henkilöltä kerran kolmen vuoden sisällä. Mikäli samalta henkilöltä vastaanotetaan useita lahjoja kolmen vuoden sisällä, lasketaan lahjojen arvot yhteen ja niistä peritään vero yhteenlasketun arvon mukaan. Lahjoja on kuitenkin mahdollista vastaanottaa verovapaasti useammalta henkilöltä, esimerkiksi molemmat vanhemmat voivat kukin antaa 4000 euron arvoisen lahjan kerran kolmessa vuodessa täysin verovapaasti. (Lakari & Engblom 2009, 44-45; PerVL 19a §.)

Kun lahjoituksen kohteena on yritys, voidaan lahjan arvoa ja maksettavaksi tulevaa veroa pienentää pidättämällä yrityksen tuotto-oikeus. Pidättämällä tuotto-oikeus yrityksestä luopuja on oikeutettu tavanomaiseen osinkotuottoon yrityksen voittovaroista. Tuotto-oikeuden arvo lasketaan osinkoprosentin ja tuotto-oikeuden haltijan iän mukaan (Immonen & Lindgren 2009, 143-144.)

Verovelvollisen ikä	Luku, jolla vuositulon määrä kerrotaan
alle 44 vuotta	12
44-52 vuotta	11
53-58 vuotta	10
59-63 vuotta	9
64-68 vuotta	8
69-72 vuotta	7
73-76 vuotta	6
77-81 vuotta	5
82-86 vuotta	4
87-91 vuotta	3
92 tai enemmän	2

Taulukko 2: Tuotto-oikeuden ikäkertoimet

Esimerkki:

Luopuja on ikäluokassa 64-68, eli vuotuinen osinkoprosentti kerrotaisiin kahdeksalla. 5 prosentin osinkotuotolla tuotto-oikeuden arvo olisi täten 40 prosenttia lahjan arvosta ($8 \times 5 \% = 40 \%$). Lahjan arvoksi jää 60 %, jonka perusteella lahjavero maksettaisiin. Suurempaa osinkoprosenttia voi käyttää, mikäli osinko on todistetusti ollut korkeampi kuin 5 prosenttia.

4.4 Perintöverotus

Suomessa ja useimmissa maissa perintövero kohdistetaan jokaiselle perilliselle kohdennettuna perillisen perintöosuuteen. Yhdysvalloissa ja Isonsa-Britanniassa mm. vero kohdennetaan jäämistöön yhtenä kokonaisuutena. Ruotsissa ja useassa EU-maassa perintöveroa ei peritä ollenkaan. Ruotsissa veroa peritään vasta jos omaisuuden myynnistä on saatu voittoa. (Puronen 2008, 10-11.)

Perintö- ja lahjaveroasteikko oli Suomessa aiemmin yhteneväinen, mutta vuonna 2008 ne eriytettiin, samalla verovapaan perinnön alaraja nostettiin 3 400 eurosta 20 000 euroon. Perintöverotus keventyi muutoksen yhteydessä ja veroa kevennettiin tuntuvasti lisää vuoden 2009 alussa. Vuoden 2012 alussa perintöveroon tuotiin lahjaveron kaltaisesti uusi 16 prosentin luokka yli 200 000 euron summille, ja vuodelle 2013 kaavailaan uutta 19 prosentin luokkaa, sille perinnön osalle, joka ylittää miljoonan euron arvon.

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti yli menevästä osasta
20 000-40 000	100	7
40 000-60 000	1 500	10
60 000-200 000	3 500	13
200 000-	21 700	16

Taulukko 3: Perintö- ja lahjaverolain mukainen 1. veroluokan perintöveroasteikko

Esimerkki

100 000 euron perintö rintaperilliselle aiheuttaisi nykyisellä verotuskäytännöllä 8 700 euron veroseuraamuksen. $3\,500\text{€} + (100\,000 - 60\,000) \times 13\% = 8\,700$ euroa.

Ennakkoperintönä, eli luovuttajan elinaikana saatu omaisuus verotetaan lahjaveroasteikon mukaisesti. Sekä ennakkoperintö että siitä maksettu lahjaverotetaan rintaperillisten kohdalla huomioon varsinaista perintöä jakaessa. Ennakkoperitty omaisuus lisätään perijän pesäosuuteen ja maksettu lahjaverot pienentää maksuun tulevan perintöveron määrää. Kahdenkertaista veroa ei edellä mainitun johdosta peritä, mutta pesään lisätty omaisuus voi aiheuttaa perintöverotaulukon progression takia veroseuraamuksien kovenemista. (Laki24.)

4.5 Sukupolvenvaihdoshuojennukset

Yritysten sukupolvenvaihdoksien toteutumista varten on tuloverolaissa, sekä perintö- ja lahjaverolaissa tiettyjä huojennuksia, joiden avulla luopujan tai jatkajan veroseuraamuksia pystytään pienentämään tai kokonaan poistamaan.

4.5.1 Luopujan huojennukset

Luopujan kohdalla sukupolvenvaihdoshuojennukset rajoittuvat myyntitapahtuman verokohteluun. Yrityksen myyjä voi sukupolvenvaihdostilanteissa saada luovutusvoittonsa kokonaan verovapaaksi tiettyjen ehtojen täytyessä. Yksinkertaisesti ilmaistuna ehtoja on kolme:

1. Myyjän on pitänyt omistaa yritys yhtäjaksoisesti vähintään 10 vuotta ennen myyntitapahtumaa.
2. Myynnin kohteena on vähintään 10 % yrityksen omistuksesta.
3. Yrityksen ostaa myyjän sisarus, lapsi, tai lapsen rintaperillinen

Kaikkien yllä olevien ehtojen täytyessä, myyjän luovutusvoitto on verovapaata tuloa, jos yksikin ehto jää täyttymättä, jää verovapaus saamatta. Ostajan ollessa lapsi tai lapsen rintape-

rillinen, voivat myös heidän puolisonsa olla yritystä ostamassa. 10 vuoden omistusaikaehtoon lasketaan hyväksi myös aiemman omistajan omistusaika, mikäli omistus on siirtynyt nykyiselle omistajalle vastikkeettomasti perintönä tai lahjana. (TVL 48§; Lakari & Engblom 2009, 81-82.)

4.5.2 Jatkajan huojennukset

Jatkajaa koskien erilaisia huojennustapoja ja niihin liittyviä säädöksiä on runsaslukuisemmin. Luopujan huojennuksiin on lisätty ehtoja, joiden tarkoituksena on varmistaa, että sukupolvenvaihdos on toteutettu vilpittömin aikein jatkaa yrityksen toimintaa, eikä esimerkiksi pelkän verosuunnittelun takia. Jatkaja ei näin ollen voi heti omistuksen saatuaan realisoida sitä ilman tuntuvia veroseuraamuksia. (TVL 48 §.)

Myyjän huojennusvaatimusten täytyessä vastikkeellisen kaupan yhteydessä, kauppahinta voi olla alimmillaan 50 prosenttia käyvästä hinnasta ilman, että kauppaa katsotaan lahjanluonteiseksi. Huojennus mahdollistaa täten 25 prosenttiyksikköä alhaisemman kauppahinnan verrattuna normaaliin kauppaan, jossa kauppa katsotaan lahjanluonteiseksi kauppahinnan jäädessä alle 75 prosenttiin käyvästä arvosta. Jatkajan on mahdollista ostaa yritys puoleen hintaan verovapaasti. (Lakari & Engblom 2009, 84.)

Omistuksen siirtyessä alle 50 prosentilla käyvästä arvosta tai täysin vastikkeetta, joudutaan lahjan osasta maksamaan lahjaveroa, jatkaja on kuitenkin oikeutettu osittaishuojennukseen. Osittaishuojennusta hyödyntämällä lahjaveron määrää ei lasketa yrityksen käyvän arvon perusteella, vaan edullisemman ns. vertailuarvon perusteella. Vertailuarvon määrä voi olla hankala määrittää, mutta yleisesti vertailuarvona voidaan käyttää yrityksen tase-arvoa. Sukupolvenvaihdostilanteessa lahjaveroa ei lasketa vertailuarvon täydestä arvosta. Huojennussäädöksen mukaisesti lahjaveroa maksetaan ainoastaan vertailuarvon 40 prosentista. Hyöty voi nousta erittäin suureksi, koska vertailuarvo itsessään saattaa olla huomattavasti matalampi kuin yrityksen käypä arvo. (Lakari & Engblom 2009, 84.)

Perintö- ja lahjaverolaissa määritelty huojennuksen laskentatapa on monimutkainen ja vaikeaselkoinen. Huojennuksen määrä ja maksuunpantava vero saadaan laskemalla kaksi erotusta. Ensimmäisessä erotuksessa PerVL:n mukaisesta käyvän arvon verosta vähennetään huojennettun vertailuarvon mukainen vero. Toisessa erotuksessa käyvän arvon PerVL:n verosta vähennetään PerVL 55 §:n mukainen 850 euron huojennus. (Immonen & Lindgren 2009, 175-176.)

Esimerkki:

Yrityksen käypä arvo on 150 000€, vertailuarvo on 100 000€, josta 40 % on 40 000€.

Erotus 1

Lahjavero 150 000€ = 17310€

Lahjavero 40 000€ = 3310€

Erotus = 14 000€

Erotus 2

Lahjavero 150 000€ = 17310€

PerVL huojennus 850€

Erotus 16 460€

Suurempi erotus jätettäisiin huomioimatta ja pienempi vähennettäisiin käyvän arvon lahjaverosta. Maksuunpantava vero olisi esimerkin tapauksessa 3310€.

Mikäli jatkaja perisi yritysvarallisuuden luopujan kuoltua, pätee edellä mainittu huojennusta pa silloinkin. Maksuunpantava huojennettu vero toimitettaisiin perintöverotaulukon mukaisesti. Molemmissa tapauksissa huojennusvaatimus täytyy esittää verottajalle ennen veron toimitamista (Lakari & Engblom 2009, 84-85.; PerVL 55 §.)

Sukupolvenvaihdoksessa jatkajalle myönnetyt huojennukset ovat arvoltaan suuria, tästä syystä niille on asetettu tiukat karenssiajat, joita rikkomalla veroseuraamukset ovat ankarat. Karenssiaika on tuotu osaksi huojennuslainsäädäntöä, jotta huojennuksia tosiasiallisesti käytettäisiin ainoastaan tarkoituksenmukaisesti. Karenssiaika on viisi vuotta. Luovuttamalla yrityksen pois karenssin aikana seuraamukset määräytyvät sen mukaan, millä tavalla yritys on jatkajalle siirtynyt. Vastikkeellisen kaupan tapauksessa karenssin rikkominen aiheuttaa tuloverolain mukaan sen, että kaupan yhteydessä perijän hankintamenosta vähennetään se osuus, jota sukupolvenvaihdoksessa ei pidetty luopujan luovutusvoittona. Käytännössä luopujalle annettu sukupolvenvaihdoshuojennus perutaan ja laitetaan jälkikäteen jatkajan maksettavaksi. (Lakari & Engblom 2009, 83; TVL 48 §.)

Perintönä tai lahjana saadun yrityksen luovutuksesta karenssiaikana on tuloverolain kaltaisesti viisi vuotta ja sen rikkomisesta seuraa erittäin kallis veroseuraamus. Mikäli pääosa saadusta yrityksestä luovutetaan karenssiaikana, tulee aiemmin huojennettu vero maksuun täysimääräisesti korotettuna 20 prosentilla. Vero ei tule maksuun mikäli yritys joutuu lopettamaan toimintansa kannattamattomana, tai jos yrittäjälle on tullut ylivoimainen este. Mikäli jatkaja haluaa lisätä yrityksen omistuspohjaa uusilla osakkailla, laki antaa tilaa osittaiselle yrityksen luovutukselle, koska vero tulee maksettavaksi vain, jos yrityksestä luovutetaan enemmistö eli 50 prosenttia. (Lakari & Engblom 2009, 89; PerVL 55 §.)

Luopujaa varten tarkoitetut huojennukset yritysvarallisuuden siirtymisessä eivät edellytä sukulaissuhdetta luopujan ja jatkajan välillä. Ehtojen täyttymiseen riittää, että lahjan tai perinnön kohteena on yhtiö tai vähintään 10 prosentin osa yhtiön omistuksesta. Yritystoimintaa tulee lisäksi jatkaa mielellään omalla työpanoksella. (Lakari & Engblom 2009, 86-87.)

5 Arvonmääritys ja yritysjärjestelyt

Yrityksen sukupolvenvaihdoksessa on tärkeää tietää mitä luopujalta jatkajalle todellisuudessa siirtyy, mikä siirtyvän varallisuuden arvo on ja miten omaisuuden arvo määritetään. Yritysjärjestelyillä pystytään vaikuttamaan siihen, mitä todellisuudessa siirtyy ja mistä näin ollen maksetaan veroa.

5.1 Yrityksen arvonmääritys

Julkisissa osakeyhtiöissä arvonmääritys on yrityksen markkina-arvo eli osakkeiden määrä kerrottuna osakkeiden hinnalla. Yksityisissä osakeyhtiöissä voidaan katsoa lähiaikoina toteutuneita osakekauppoja arvonmäärityksen suunnannäyttäjäksi. Pienten ja keski suurten yritysten arvonmäärityksessä käytetään yleensä kuitenkin joko substanssiarvoa, tuottoarvoa tai näiden yhdistelmää. (Verohallinto 2009, Dnro 746/36/2009, 40.)

Sukupolvenvaihdostilanteessa yrityksen arvonmäärityksessä on usein erilaiset prioriteetit kuin normaalin yrityskaupan yhteydessä. Pääsääntöisesti yrityskaupassa myyjälle on hyödyksi yrityksen mahdollisimman suuri arvostus, koska normaalissa kaupassa myyjä luonnollisesti haluaa mahdollisimman suuren kauppahinnan luopumastaan omaisuudesta. Sukupolvenvaihdoksen yhteydessä pienet kokonaisveroseuraamukset nousevat usein tärkeämpään rooliin. Sukupolvenvaihdoksessa on usein motiivina, että yrityksen toiminta jatkuu, varsinkin jos jatkaja löytyy perheen sisältä. Toiminnan jatkuminen on varmemmalla pohjalla, jos siirtymästä ei koidu isoja kustannuksia eri osapuolille.

Substanssiarvolla tarkoitetaan yritykseen kuuluvaa omaisuutta osakkeiden saantihetkellä. Omaisuuden arvo määritetään viimeisimmän päättyneen tilikauden taseen perusteella. Mikäli tilinpäätösajankohdan ja osakkeiden saannin välillä on tapahtunut muutoksia, oikaistaan tase vastaamaan todellista saantia. Varojen arvosta vähennetään velkojen arvo, jolloin jäljelle jää substanssiarvo. (Lakari & Engblom 2009, 54-55.)

Substanssiarvo itsessään ei määrittele yrityksen arvoa. Yrityksen pääasiallinen tarkoitus on tuottaa omistajilleen voittoa. Voittoa tuottava yritys on arvokkaampi, kuin pelkkä tasearvo, siten yrityksen tuottoarvoon perustuva arvonmäärittelytapa tuottaa yritykselle usein substanssiarvoa korkeamman arvon. Tuottoarvoa laskettaessa katsotaan yrityksen edellisten vuo-

sien oikaistuja nettotuloksia. Vakiintunut tapa on katsoa keskiarvo kolmen edellisen vuoden nettotuloksista. Tuloksesta oikaistaan pois satunnaiset kertaerät ja mm. omaisuudesta tehdyt poistot. Tarkoituksena on saada oikea kuva yrityksen voitontekokyvyistä. (Lakari & Engblom 2009, 55-56; Suomen yrittäjät 2010.)

Tuottoarvoa laskettaessa yrityksen voitto pääomitetään yleisesti vakiintuneen 15 prosentin korkokannan mukaan. Pääomituksella tarkoitetaan yrityksen tuottaneen pääomalle voittoa vuodessa 15 prosenttia, näin ollen yrityksen voitto vastaa 15 prosenttia yrityksen arvosta. Yrityksen edellisten vuosien oikaistujen voittojen keskiarvon ollessa esimerkiksi 30 000 euroa, katsotaan yrityksen tuottoarvoksi 200 000 euroa. Tuottoarvon ollessa substanssiarvoa suurempi, määritellään yrityksen arvo substanssi- ja tuottoarvon keskiarvosta, jos tuottoarvo on substanssiarvoa matalampi, käytetään arvonmäärityksessä substanssiarvoa. Verohallinnon ohje ”Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa” käsittelee asiaa yksityiskohtaisesti. (Lakari & Engblom 2009, 55-56; Dnro 746/36/2009, 40.)

5.2 Yritysjärjestelyt

Sukupolvenvaihdostilanteissa on mahdollista toteuttaa tiettyjä yritysjärjestelyjä tai tehdä muutoksia omaan pääomaan. Toimenpiteiden tarkoituksena on yleensä pienentää siirtyvän omaisuuden arvoa tai siirtää aiempia voittovaroja pois yrityksestä. Tässä luvussa käsitellään omien osakkeiden hankkimista ja yrityksen jakautumista.

Jatkajan omistaessa yrityksen osakkeita jo ennen varsinaista sukupolvenvaihdosta, voidaan sukupolvenvaihdosta toteuttaa ja jatkajan omistusosuutta yrityksestä korottaa ostamalla osakkeita muilta omistajilta yritykselle. Omia osakkeita ostamalla yrityksen arvo pienenee ja samalla jatkajan omistusosuus yrityksestä kasvaa. Yrityksen taseessa tulee olla jakokelpoisia varoja, jotta omien osakkeiden ostaminen on mahdollista. (Immonen 2011, 293-295; Tomperi 2009, 150-151.)

Osakkeiden myyjää verotetaan mahdollisen voiton osalta pääomatuloveroasteikon mukaisesti. Omien osakkeiden hankinta saattaa olla vaihtoehto perinteiselle osingonjaolle, tällöin on syytä selvittää onko menettely verotuksellisesti järkevää. Yrityksen pitää toimittaa ostamistaan osakkeista varainsiirtovero. (Lakari & Engblom 2009, 99.)

Sukupolvenvaihdosta toteutettaessa, kohteena olevan yrityksen jakautuminen voi olla järkevä vaihtoehto. Jakautumisen idea on siirtää valitun strategian mukaisesti omaisuutta toiselle yhtiölle. Jakautuvan yrityksen arvo pienenee ja veroseuraamukset ovat matalammat.

Olemassa olevan yrityksen varat ja velat voidaan jakaa osittain tai kokonaan yhdelle tai useammalle kohde osakeyhtiölle. Jakautumistyyppinä ovat siten kokonaisjakautuminen ja osittaisjakautuminen. Kokonaisjakautumisessa jaettava yritys lopettaa toimintansa ja kaikki sen varat ja velat jaetaan kohdeyrityksiin. Vastaanottavat yritykset voivat olla ennestään toimivia yhtiöitä tai ne voidaan perustaa vasta jakautumisen yhteydessä. Osittaisjakautumisessa ainoastaan osa varoista ja veloista siirretään vastaanotettavaan yhtiöön. Osittaisjakautumisen läpikäyvä yritys jatkaa toimintaansa keventyneenä. (Immonen 2011, 380-381; Lakari & Engblom 2009, 169-170.)

Osittaisjakautuminen on erityisen käyttökelpoinen tilanteissa, joissa yritykseen on kertynyt runsaasti varallisuutta. Osittaisjakautumalla yritys voi jatkaa toimintaansa kuten ennenkin, mutta taseeltaan keventyneenä. Jakamalla kertyneet voittovarat toiseen yritykseen, voi luopua suojata aiempien vuosien tuottoensa jatkajan toiminnan riskeiltä. Jakautumisen avulla voittovarojen kotiuttamiselle kyetään luomaan pitkäkestoisempi ja veroiltaan kevyempi suunnitelma. Suomessa on todennäköisesti runsaslukuisesti osakeyhtiöitä, joiden taseisiin on valitsevan verotuskäytännön takia kerrytetty runsaasti omaisuutta, jolla ei ole käyttöä yrityksen varsinaisessa toiminnassa. Vaikka osingon saantia osakeyhtiöistä onkin hiljattain kiristetty, on nettovarallisuuteen sidottu osingon nostokyky edelleen luonteeltaan varoja yrityksen taseeseen ohjaava. (Tomperi 2009, 152.)

Osittaisjakautumisessa vastaanottava yritys ei voi toimia pelkästään varainhallinnan välineenä. Osittaisjakautumiseen pätee verotuksellinen vaatimus, jonka mukaan sekä jakautuvan että vastaanottavan yrityksen täytyy olla erillisinäkin elinkelpoisia liiketoimintakokonaisuuksia. Vaatimuksen täyttämiseen vaadittuja ehtoja ei ole tarkasti määritelty ja oikeudessa on joidenkin tapauksien yhteydessä evätty jakautumisen veroneutraalius. (Lakari & Engblom 2009, 170-173)

6 Case Helsingin Yhtiöpalvelu Oy

Mikäli sukupolvenvaihdos Yhtiöpalvelu Oy:ssä toteutuu, tulee sitä varten olla tiedossa erilaisien luovutustapojen käytännön seuraamukset. Tässä luvussa tehdään laskelmia eri luovutustapojen veroseuraamuksista sukupolvenvaihdoksen osapuolille. Laskujen tulokset annetaan sekä huojennusten kanssa että ilman.

Laskelmien tekemiseksi Helsingin Yhtiöpalvelu Oy täytyy ensin arvottaa edellisissä luvuissa käsiteltyjen määritelmien mukaisesti. Yrityksen arvon määrää voidaan aiemmin esiteltyjen menetelmien mukaisesti muokata ennen omaisuuden siirtymistä, lisäksi tietyillä omaisuuden siirtotavoilla yrityksen verotusarvoksi katsotaan käyvän arvon sijasta edullisempi vertailuarvo.

6.1 Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n arvonmääritys

Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n tase on melko yksinkertainen, joten substanssiarvon laskeminen on helppoa. Edellisen tilikauden lopussa 31.12.2011 Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n taseen loppusumma oli 481 300 euroa. Erialaista velkaa oli 153 630 euroa. Oma pääoma oli täten 327 700 euroa, josta vapaata omaa pääomaa oli 317 600 euroa. Vuonna 2011 Helsingin Yhtiöpalvelu Oy myi omistamansa kiinteistön Helsingin Kalliosta, toimenpiteen jälkeen taseessa ei ole käytännössä voittovarojen lisäksi mitään muuta omaisuutta. Yrityksen Substanssiarvo oli siten vuoden 2011 lopussa 317 600 euroa. Vuoden 2012 aikana yritystä on köyhdytetty nostamalla osinkoa 150 000 euroa. Ennen sukupolvenvaihdosta yrityksestä on tarkoitus nostaa vielä kerran osinkoa vuonna 2013. Tarkkoja summia ei ole päätetty, mutta luopujan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella voidaan olettaa substanssiarvon olevan noin 80 000 euroa omistusoikeuden siirtyessä jatkajalle vuonna 2013.

Yrityksen tuottoarvo saadaan laskettua kolmen edellisen vuoden oikaistuista nettotuloksista. Yhtiöpalvelun vuoden 2011 tuloksessa oleva asunnon myynti on selkeä kertaluontoinen erä, joka täytyy poistaa laskelmista. Asunnon myynnin lisäksi vuoden 2009 tuloksessa on erikoisen suuri poisto, joka oikaistaan. Kolmen edellisen vuoden nettotulokset olivat:

2009 40 800€

2010 29 100€

2011 71 400€

Keskiarvo kolmen vuoden nettovoitoista on 47 150 euroa. 15 prosentin korkonannan mukaisesti tuottoarvoksi saadaan $47\,150 / 15\% = 314\,300$ euroa. Yrityksen käyväksi arvoksi katsotaan pääsääntöisesti tässä tapauksessa substanssiarvon 80 000€ ja tuottoarvon 314 300€ keskiarvo $(80\,000€ + 314\,300) / 2$ eli 197 150 euroa.

6.2 Luovutustavat ja verolaskelmat

Yrityksen käyvän arvon ollessa tiedossa, voidaan sitä käyttää yhdessä aiemmin esiteltyjen verotustapojen kanssa laskemaan veroseuraamukset eri osapuolille omistuksen siirtyessä luopujalta jatkajalle.

Tutkimuksessa laskelmat tehdään Käyvän hinnan kaupan, lahjanluonteisen kaupan, lahjan ja perinnön mukaisesti. Laskuissa otetaan erikseen huomioon luovutustapoihin pätevät sukupolvenvaihdoshuojennukset.

6.2.1 Käyvän hinnan laskelmat

Käypään hintaan tehdyssä kaupassa myyntihinnan pitää olla yli 75 prosenttia käyvästä arvosta. Seuraavaksi lasketaan veroseuraamukset 100 prosentin ja 76 prosentin kauppahintojen mukaan:

Täysi vastike:

Kauppahinta 197 150€ - Hankintameno-olettama 78 860€ = Luovutusvoittoa 118 290€

Luovutusvoitosta maksetaan veroa pääomatulo asteikon mukaisesti 36 853€

Ostajalle tulee maksettavaksi varainsiirtoveroa 3 154€

Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä = 40 007€

76 prosentin vastike:

Kauppahinta 149 834€ - Hankintameno-olettama 59 934€ = Luovutusvoittoa 89 900€

Luovutusvoitosta maksetaan veroa pääomatulo asteikon mukaisesti 27 768€

Ostajalle tulee maksettavaksi varainsiirtoveroa 2 397€

Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä = 30 165€

Tuloverolain 48 pykälän mukaisesti myyjä on oikeutettu sukupolvenvaihdoshuojennukseen, jolla hän välttyy kokonaan luovutusvoittoverotukselta. Huojennukseen on oikeus, mikäli luopuja on omistanut yrityksen yli 10 vuotta, ostajana on rintaperillinen ja myynnissä siirtyvä hintään 10 prosenttia yhtiön omistuksesta. Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n tapauksessa kaikki ehdot täytyisivät ja yrityksen voisi myydä täysin verovapaasti:

76 prosentin vastike huojennettuna:

Kauppahinta 149 834€ - Hankintameno-olettama 59 934€ = Luovutusvoittoa 89 900€

Luovutusvoitosta ei makseta veroa TVL 48 §:n huojennuksen mukaisesti

Ostajalle tulee varainsiirtoveroa = 2 397€

Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä = 2 397€

Sukupolvenvaihdoshuojennus toisi yllä olevan laskelman perusteella suuren verosäästön. Jatkaja olisi velvoitettu maksamaan kauppahinnan lisäksi varainsiirtoveroa 1,6 prosenttia myyntihinnasta, ja huojennuksen yhteydessä pitämään yrityksen omistuksessaan vähintään viiden vuoden ajan, tai huojennettu luovutusvoittovero tulisi jatkajan maksettavaksi yhtiön jälleennyynnin yhteydessä.

Sukupolvenvaihdoksen yhteydessä ja aiemmin mainittujen huojennusten täytyessä kauppahinta voi olla normaalia alhaisempi ilman, että saatua alennusta katsotaan jatkajan lahjaksi, kauppahinnan tulee olla tällöin minimissään puolet käyvän hinnan arvosta.

6.2.2 Lahjanluonteisen kaupan laskelmat

Lahjanluonteiseksi kaupaksi luetaan tilanteet, joissa myyntihinta on alle 75 prosenttia yrityksen käyvästä arvosta. Sukupolvenvaihdostilanteessa ostajan on kuitenkin mahdollista ostaa yritys halvemmalla, mikäli aiemmin mainitut ehdot täyttyvät. Kauppahinnan pitää olla huojennetussa tapauksessa yli 50 prosenttia käyvästä arvosta. Laskelmat tehdään sekä huojentamattomana että huojennettuna. Laskelmat tehdään kauppahinnan ollessa 74, 55 ja 40 prosenttia yrityksen käyvästä arvosta 197 150 euroa.

Laskelmat ilman huojennuksia:

Myynti 74 prosentin vastikkeella:

Kauppahinta 145 891€ - hankintameno-olettama 58 356€ = luovutusvoitto 87 535€

Ostajan saaman lahjan arvo = 51 259€

Myyjän luovutusvoittovero = 27 011€

Ostaja maksaa lahjaveroa 4 474€ + varainsiirtoveroa 2 334€ = 6 808€

Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä = 33 819€

Myynti 55 prosentin vastikkeella:

Kauppahinta 108 433€ - hankintameno-olettama 43 373€ = luovutusvoitto 65 060€

Ostajan saaman lahjan arvo = 88 718€

Myyjän luovutusvoittovero = 19 819€

Ostaja maksaa lahjaveroa 9 343€ + varainsiirtoveroa 1 735€ = 11 078 €

Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä = 30 897€

Myynti 40 prosentin vastikkeella:

Kauppahinta 78 860€ - hankintameno-olettama 31 544€ = luovutusvoitto 47 316€

Ostajan saaman lahjan arvo = 118 290€

Myyjän luovutusvoittovero = 14 195€

Ostaja maksaa lahjaveroa 13 188€ + varainsiirtoveroa 1 262€ = 14 450€

Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä = 28 645€

Yllä olevista laskelmista nähdään, että yhteenlaskettu osapuolien kokonaisveron määrä pienenee lahjan osuuden kasvaessa, syynä tähän on pääomatulon ankarampi verokohtelu verrattuna lahjaveroaasteikkoon rintaperillisten kohdalla.

Sukupolvenvaihdoksen yhteydessä voidaan käyttää hyväksi tiettyjen ehtojen täytyttyä erilaisia veroseuraamuksia pienentäviä huojennuksia. Myyjä välttyy kokonaan luovutusvoittoverotuk-

selta, mikäli on omistanut yrityksen yli kymmenen vuotta, ostajana on rintaperillinen ja myynnissä siirtyy vähintään kymmenen prosenttia yhtiön omistuksesta. Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n tapauksessa kaikki edellä mainitut ehdot täyttyvät.

Jatkajaa koskevat huojennukset antavat mahdollisuuden saada normaalia kauppaa suuremman alennuksen myyntihinnasta, ilman alennuksen tulkittamista lahjaksi. Lahjaosuuden verotus on huojennusten yhteydessä niin ikään kevyempi.

Laskelmat huojennusten kanssa:

Myynti 74 prosentin vastikkeella:

Kauppahinta 145 891€ - hankintameno-olettama 58 356€ = luovutusvoitto 87 535€

Ostajan saaman lahjan arvo = 0€

Myyjän luovutusvoittovero = 0€

Ostaja maksaa lahjaveroa 0€ + varainsiirtovero 2 334€

Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä = 2 334€

Myynti 55 prosentin vastikkeella:

Kauppahinta 108 433€ - hankintameno-olettama 43 373€ = luovutusvoitto 65 060€

Ostajan saaman lahjan arvo = 0€

Myyjän luovutusvoittovero = 0€

Ostaja maksaa lahjaveroa 0€ + varainsiirtovero 1 735€

Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä = 1 735€

40 prosentin vastikkeen määrällä kauppa katsotaan huojennuksesta huolimatta lahjanluonteiseksi, koska huojennuksen saannin edellytys vastikkeen suuruutta koskien on vähintään 50 prosenttia. Lahjanosaa koskien voidaan hyödyntää lahjansaajan huojennusta, jossa yritysvarallisuus arvostetaan käyvän arvon 197 150 euroa sijasta 40 prosenttiin matalammasta vertailuarvosta eli Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n kohdalla substanssiarvosta. Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n substanssiarvon on ajateltu olevan siirtohetkellä noin 80 000 euroa, josta 40 prosenttia on 32 000 euroa. Laskelma on aiempia malleja monimutkaisempi:

Myynti 40 prosentin vastikkeella:

Kauppahinta 78 860€ - hankintameno-olettama 31 544€ = luovutusvoitto 47 316€

Lahjaosan suuruus = 117 150€ = 59,5 % yrityksen käyvästä arvosta

Vertailuarvo 32 000€ x 59,5 % = vertailuarvo lahjan osuudelle 19 200€

Lahjavero käyvästä arvosta 118 290€ = 13 188€

Lahjavero 19 200€ = 1 230€

Erotus 1

$$13\,188\text{€} - 1\,230\text{€} = 11\,958\text{€}$$

Erotus 2

$$13\,188\text{€} - 850\text{€} = 12\,338\text{€}$$

Pienempi erotus vähennetään käyvän arvon pohjalta lasketusta verosta:

$$13\,188\text{€} - 11\,958\text{€} = \text{Maksuunpantava vero } 1\,230\text{€}$$

Myyjän luovutusvoittovero = 0€

$$\text{Ostaja maksaa lahjaveroa } 1\,230\text{€} + \text{varainsiirtoveroa } 1\,262\text{€} = 2\,492\text{€}$$

$$\text{Veroseuraamukset luopujalle ja jatkajalle yhteensä} = 2\,492\text{€}$$

Hyödyntämällä sukupolvenvaihdoshuojennukset, luopuja voi myydä yrityksen täysin verovaapaasti. Jatkajan on mahdollista saada huoennusten avulla normaalia suurempi alennus, sekä veroseuraamukset pieniksi alihintaisissa luovutuksissa.

6.2.3 Lahjaverolaskelmat

Yritysomaisuuden siirtyessä jatkajalle vastikkeetta lahjana, ei luopujalle koidu toimenpiteestä veroseuraamuksia. Jatkajalle koituu lahjasta aina lahjaveroa, lahjan arvon ylittäessä 4 000 euroa. Luovutusvoiton saaminen edellytti myyjän ja ostajan välille sukulaissuhdetta, mutta yrityksiä sukupolvenvaihdoksia helpottaakseen perintö- ja lahjaverosta voi saada huoennuksia ilman sukulaissidettä osapuolien välillä. Lahjana siirtyvän yhtiön verolaskelmat tehdään ilman huoennuksia, sekä huoennusten kanssa.

Helsingin yhtiöpalvelu Oy:n käyväksi arvoksi on aiemmin määritelty 197 150 euroa. Substanssiarvo, jota käytetään vertailuarvona huoennuksia laskiessa, on 80 000 euroa. Rintaperillisinä lahjaveroni peritään normaaleissa tapauksissa ensimmäisen luokan mukaan.

Lahjana siirtyvän yhtiön veroseuraamukset ilman huoennuksia:

Lahjaveron perustana toimii yhtiön käypä arvo 197 150€

Veron vakioerä alarajan kohdalla on 4 310€

Ylimenevästä lahjan arvosta peritään veroa 13 %

$$4\,310\text{€} + 147\,150 \times 13\% = \text{Lahjaveroa tulee jatkajalle maksuunpantavaksi } 23\,440\text{€}$$

Helsingin yhtiöpalvelu Oy:n tapauksessa voidaan hyödyntää lahjansaajan sukupolvenvaihdoshuojennuksia. Huojennuksien johdosta yrityksen arvoa ei määritetä käypään arvoon. Yhtiöpalvelun vertailuarvo on sellaisenaan matalampi kuin käypä arvo, ja huojennuksien yhteydessä yritys arvostetaan 40 prosenttiin vertailuarvosta.

Lahjana siirtyvän yhtiö veroseuraamukset huojennuksien kanssa:

Yhtiön käypä arvo 197 150€

Yhtiön vertailuarvo 80 000€, josta veron perusteeksi tulee 32 000€

Lahjavero Yhtiön käyvästä arvosta 23 440€

Lahjavero vertailuarvosta 32 000€ = 2 510€

Erotus 1

$23\,440\text{€} - 2\,510\text{€} = 20\,930\text{€}$

Erotus 2

$23\,440\text{€} - 850\text{€} = 22\,590\text{€}$

Lahjaveron määräksi jatkajalle tulisi $23\,440\text{€} - 20\,930\text{€} = 2\,510\text{€}$

Sukupolvenvaihdoshuojennusten avulla luopujan veroseuraamus putoaisi noin yhdeksäsosaan verrattuna huojentamattomaan lahjaan.

6.2.4 Perintöverolaskelmat

Ennakkoperintöä verotettaisiin lahjaveron kaltaisesti, mutta yrityksen siirtyessä jatkajalle pesänjaossa on veroseuraamukset vielä lahjaveroaikin maltillisemmat. Perintönä Yritys arvostetaan lahjan kaltaisesti, mutta perintövero asteikko on lahjaa matalammin verotettu. Perintöveron perusteena on joko käypä arvo tai vertailuarvosta 40 prosenttia, jos huojennus otetaan käyttöön.

Ilman huojennusta perintöveroa tulisi seuraavasti:

Yrityksen käypä arvo on 197 150€. Veron vakioerä alarajan kohdalla on 3 500€, ylimenevästä 137 150 eurosta veroa peritään 13 prosenttia. Perintöveron määräksi muodostuu $3500\text{€} + 137\,150\text{€} \times 13\% = 21\,330\text{€}$

Veronhuojennuksen yhteydessä perintövero määräytyisi seuraavasti:

Veron perusteena olisi 40 prosenttia vertailuarvosta, eli 32 000€

Perintövero käyvästä arvosta = 21 330€

Vero vertailuarvosta = 840€

Erotus 1

$21\,330\text{€} - 840\text{€} = 20\,490\text{€}$

Erotus 2

$21\,330\text{€} - 850\text{€} = 20\,480\text{€}$

Pienempi erotus vähennetään käyvästä arvosta lasketusta verosta:

$21\,330\text{€} - 20\,480\text{€} = 850\text{€}$

Perintöveroa tulisi huojennuksen yhteydessä maksettavaksi ainoastaan 850 euroa.

7 Yhteenveto laskelmista

Edellisessä luvussa suoritettujen laskelmien perusteella kävi selväksi, että sukupolvenvaihdoksien huojennukset ovat arvoltaan niin suuria, että niiden käyttäminen on järkevää. Ilman huojennuksia tehtyjen laskelmien kustannukset nousivat erityisesti kauppojen yhteydessä suuriksi. Käyvän arvon mukaisessa täyden vastikkeen kaupassa osapuolien yhteiset veroseuraamukset nousisivat yli 40 000 euroon. Alihintaisella lahjanluonteisella kaupalla veroseuraamuksia pystyttäisiin pienentämään. 60 prosentin alennuksella käyvän hinnan vastikkeesta, veroseuraamukset olisivat osapuolille yhteensä 28 600 euroa. Matalampi veroseuraamus on myyjälle tulevan pienemmän pääomatulon seurausta. Omistuksen siirtyessä ilman huojennuksia lahjana, tulisi lahjaveroa maksettavaksi 23 440 euroa. Edullisin vaihtoehto, jos huojennuksia ei käytetä, on perintö. Perintöveroa tulisi maksettavaksi käyvän arvon pohjalta laskettuna 21 330€.

Sukupolvenvaihdoshuojennukset muuttavat veroseuraamuksia dramaattisesti. Kokonaisveroseuraamukset ovat kaikissa huojennetuissa vaihtoehdoissa hyvin matalat, korkeimmillaankin Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n tapauksessa noin kolmen tuhannen euron suuruisia. Myyjän luovutusvoittovero poistuisi täysin, joten rahan kotiuttamistapana kauppa olisi erinomainen. Jatka ja hyötyisi kauppatilanteissa suhteessa luopujaa vähemmän, huojennuksien avulla kauppahintaa voidaan tuoda alemmaksi ilman lahjavero-seuraamuksia, mutta yrityksen ostoon pitäisi silti löytyä huomattavan suuri summa rahaa. Huojennettu matalan vastikkeen lahjanluonteinen kauppa on kohtuullinen kompromissi luopujan ja jatkajan välillä, mikäli luopujan intresseissä on saada yrityksestä lisävaroja esim. eläkeaikaa varten.

Yhtiön siirtyessä jatkajalle huojennetun lahjan tai perinnön avulla, veroseuraamukset, sekä luopujan rahoituksen hankkimisen tarve katoaisivat lähes kokonaan, samalla katoaa luopujan

luovutusvoitto. Lahjaveroa tulisi maksettavaksi 2 510 euroa ja perintöveroa ainoastaan 850 euroa.

8 Päätelmät ja pohdinta

Sukupolvenvaihdos Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:ssä on tarkoitus toteuttaa vuoden 2013 aikana. Yritys on alun perin perustettu yli 40 vuotta sitten ja nykyisessä omistuksessa se on toiminut vuodesta 1994. Yritys on tällä hetkellä elinvoimainen ja voittoa tuottava, joten jatkaja on kokenut järkeväksi pohtia kannattaisiko hänen ruveta johtamaan yritystä vanhan omistajan siirtyessä pois työelämästä. Jatkaja on ollut yrityksen toiminnassa mukana jo useita vuosia ja sisäistänyt hyvin yrittämisen hyvät ja huonot puolet. Mahdollisuus tehdä päätöksiä, päättää omasta aikataulusta ja erittäin monipuoliset työtehtävät ovat selkeästi positiivisia puolia. Huonoja puolia ovat lisääntynyt stressi ja joskus turhankin laajaksi muodostunut toimenkuva. Kokonaisuutena jatkaja on tullut siihen johtopäätökseen, että niin kauan kuin yrityksen toiminnan edellytykset ovat olemassa, niin hän on valmis panostamaan henkisen pääomansa yrityksen käyttöön.

Opinnäytetyön tekemisen yhteydessä kävi nopeasti selväksi, että sukupolvenvaihdoksia on Suomessa tuettu verotuksellisesti monin ja erittäin konkreettisin tavoin. Pienten ja keski suurten yritysten kohdalla veroseuraamukset jäävät lähes kaikissa tapauksissa erittäin pieniksi. Joissain maissa kuten Ruotsissa ei sukupolvenvaihdosten yhteydessä tarvitse maksaa perintö- tai lahjaveroa, mutta käytännön hyöty jää yhtiöiden siirtymisen kannalta mielestäni pieneksi, kun on kyse pienemmistä yrityksistä. Suurempien yritysten kohdalla veroseuraamukset voivat aiheuttaa käytännön ongelmia. Luopujan luovutusvoiton verovapausehto on potentiaalisesti ongelmallinen siltä osin, että verovapauden saadakseen, jatkajan täytyy olla rintaperillinen. Olemassa oleva ostajan karenssisääntö toimisi mielestäni hyvin sellaisenaan myös täysin perheen ulkopuolisten ostajien tapauksissa, osaltaan se kannustaisi vanhoja yrittäjiä myymään yrityksen purkamisen sijasta.

Helsingin Yhtiöpalvelu Oy:n kohdalla tullaan todennäköisesti käyttämään lahjaa tapana toteuttaa sukupolvenvaihdos. Yritystä on viime vuosien varrella köyhdytetty osingonmaksun ja joidenkin tase erien realisointien avulla. Ensi vuonna tehtävän viimeisen osingon maksun jälkeen yritys pitäisi olla järkevässä luovutuskunnossa sekä luopujan, jatkajan että yrityksen toiminnan turvaamisen kannalta. Helsingin Yhtiöpalvelu Oy tarvitsee suurehkon käyttöpääoman laskujen ja palkanmaksun maksuaikaerojen ja erinäisten muiden ennakkomaksujen takia, tästä syystä yritykseen on jätettävä kohtuullinen pesämuna sujuvan toiminnan turvaamiseksi.

Lahja on kokonaisuutena tässä tapauksessa paras vaihtoehto monesta syystä. Nykyinen yrittäjä on pystynyt viimeisien ja pystyy vielä ensi vuoden aikana siirtämään valtaosan yrityksen

varallisuudesta itselleen kohtuullisilla veroseuraamuksilla, joten tarve luovutusvoitolle on jäänyt pieneksi. Mikäli varteenotettavia yrityksen ostotarjouksia olisi viimevuosien aikana tullut, olisi niitä varmasti harkittu vakavasti. Huojennettu Lahja on luonnollisesti jatkajan kannalta erittäin suotuista vaihtoehto, tosin huojennusta käytettäessä käytännössä sitoudutaan yritykseen vähintään viideksi vuodeksi. Viisi vuotta ei ole ikuisuus, mutta asia on selkeä pohittamisen paikka jokaiselle sukupolvenvaihdosta harkitsevalle.

Veroseuraamusten osoittauduttua verrattain pieneksi, nousevat tutkimuksen ulkopuolelle jääneet ns. pehmeät asiat entistä tärkeämmiksi. Luopujan ollessa pitkäaikainen yrittäjä, katoaa yhtiön päivittäisestä toiminnasta silmänräpäyksessä runsaasti hiljaista tietoa. Asiakkaiden uskollisuus on usein henkilöitynyt vanhaan johtajaan, jolloin heidän luottamuksensa pitää voittaa uudelleen. Alan teoksissa korostetaan käyttämään vuosia aikaa sukupolvenvaihdoksen suunnitteluun ja toteutukseen ja mielestäni tämä neuvo pitää paikkansa, monissa tapauksissa pitkäaikainen siirtyä hyödyttää kuitenkin enemmänkin pehmeissä kuin kovissa finanssi puolen asioissa.

Alussa esitettyihin tutkimusongelmiin saatiin mielestäni tyydyttävät vastaukset ja sukupolvenvaihdoksen eteenpäin vieminen tuntuu nyt paremmin valmistellulta. Opinnäytetyön laatiminen oli kokonaisuutena mielenkiintoinen prosessi, tähän vaikutti varmasti suurelta osin työn liittyminen niin vahvasti omaan tulevaisuuteeni. Töissä oleminen toi välillä suuria haasteita löytää aikaa opinnäytteen tekemiseen, mutta nyt vihdoinkin loppusuoralla voi tulevaisuuteen ja sen tuomiin haasteisiin katsoa valoisin mielin.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Immonen, R. & Lindgren, J. 2009. Onnistunut sukupolvenvaihdos. Helsinki: Talentum.

Immonen, R. 2011 Yritysjärjestelyt. 5., painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy

Lakari, T. 2009. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. Helsinki: Verotieto.

Lakari, T. & Engblom, A. 2009. Käytännön sukupolvenvaihdos. Keuruu: Otava.

Puronen, P. 2008. Perintö- ja lahjaverotus. Keuruu: Otava.

Tomperi, S. 2009. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: WSOYpro Oy.

Lait ja säädökset

Perintö- ja lahjaverolaki. (PerVL) 12.7.1940/378.

Tuloverolaki. (TVL) 30.12.1992/1535.

Varainsiirtoverolaki (VSVL) 29.11.1996/931.

Sähköiset lähteet

Verohallinto. 2009. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. Viitattu 3.11.2012
<http://arkisto.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=7460;496194>

Laki24. Perintöverotus: Ennakkoperinnön verotus. Viitattu 7.11.2012
<http://www.laki24.fi/vero-perintovero-ennakkoperintoverotetus.html>

Suomen yrittäjät. 2010. Viitattu 10.10.2012
<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/omistajan-ja-sukupolvenvaihdos/arvonmaaritys/>

Taulukot

Taulukko 1: Perintö- ja lahjaverolain mukainen 1. veroluokan lahjaverotaulukko ..	13
Taulukko 2: Tuotto-oikeuden ikäkertoimet	14
Taulukko 3: Perintö- ja lahjaverolain mukainen 1. veroluokan perintöveroasteikko	15